

# Applaus!

## *Of niet?*

Is het wel goed om je kind te bejubelen als hij een taart in de zandbak heeft gemaakt, of een onduidelijke tekening heeft gekrast? Miloe van Beek vindt al die complimenten om niks maar overdreven.

# A

'Als Nijntje morgenochtend wakker wordt, mag jij je bed uit, afgesproken?' Mijn 3-jarige dochter kijkt naar haar Nijntje-wekker en knikt braaf. 'Ik ga de hele tijd slapen, mama. En als Nijntje wakker is, kom ik naar jou en dan vind jij mij heel knap omdat ik zo goed kan slapen. Toch?'

Ik knik, stel in dat Nijntje haar ogen om 7 uur opent, geef mijn dochter een knuffel en trek de deur achter me dicht. Beneden op de bank denk ik na over wat mijn dochter zei. Blijkbaar heb ik eerder gezegd dat ik het knap vind als ze een hele nacht doorslaapt. Ik realiseer me ineens dat ik daarmee eigenlijk tegen haar heb gezegd dat ze niet knap is als ze om 6 uur al naast haar bed staat. Waarom eigenlijk niet? De meeste peuters zijn toch geen langslapers? Waarom zeg ik dan...

Positief opvoeden is een populaire strategie die door het consultatiebureau gepromoot wordt, en complimenten passen daarin. Toch krijg ik regelmatig een ongemakkelijk gevoel als ik mijn kind met iets complimenteer. En eigenlijk vind ik het bijzonder overdreven als moeders in de speeltuin dolenthousiast aan hun kind vragen of ze écht helemaal alleen van de glijbaan zijn gegaan en vervolgens kirren dat 'mama dat echt supergoed vindt'. Is glijden geen heel gewone activiteit?

Als ik uitga van de theorie van Alfie Kohn, een opvoedgoeroe in Amerika, snap ik wel waar mijn weer-

stand vandaan komt. In zijn boek over onvoorwaardelijk opvoeden, dus zonder straffen en belonen, lees ik dat complimenten een kind beoordelen op wat hij doet, niet op wie hij is. Met een compliment zeg ik dat mijn kinderen iets moeten doen om mijn liefde te verdienen. Terwijl je als ouder altijd blij zou moeten zijn met je kind. Kohn stelt bovendien dat complimenten niet goed zijn voor het zelfvertrouwen. Sterker, ze maken kinderen juist onzeker. Iemand vertellen hoe goed hij of zij is, kan leiden tot spanning en faalangst. Pedagoog Eva Bronsveld beaamt dit: 'Kinderen doen dingen omdat ze het leuk vinden, omdat het goed voelt of omdat ze het anderen hebben zien doen. Als volwassenen daar een woord met een oordeel voor gebruiken, zoals "goed zo!", beseffen kinderen dat er een goede, en dus ook een foute kant kan zitten aan wat ze doen. Hierdoor kunnen ze onzeker worden.'

### Goedkeuring

De Amerikaanse psychologe Carol Dweck ziet nog iets anders. Zij noemt kinderen die te vaak verteld is hoe slim ze zijn, *praise junkies*. Ze zijn zo afhankelijk geworden van complimentjes, dat ze maar weinig doorzettingsvermogen ontwikkelen. 'Kinderen die veel complimenten krijgen, gaan op safe spelen om goedkeuring te krijgen. Ze vermijden →

**'Richt je op wat je kind doet, in plaats van op het resultaat'**

## Niet zo...

'Wat een mooie olifant heb je getekend!'

'Wat een prachtige toren!'

'Wat knap dat je de boodschappen in de kar legt!'

'Heb jij die puzzel zelf gemaakt? Wat ben jij slim!'

'Ik zie dat je je kamer hebt opgeruimd, wil je de volgende keer de vuile was in de wasmand gooien?'

## Maar zo!

→ 'Vertel eens over de kleuren die je hebt gekozen.'

→ 'Wat hebben jullie dat mooi samen gebouwd. Wat is het?'

→ 'Wat gezellig dat we samen boodschappen doen. Ik vind het fijn dat je erbij bent.'

→ 'Ik zie dat jij hard hebt gewerkt.'

→ 'Ik zie dat je je kamer hebt opgeruimd. Was dat veel werk?'

BRONNEN: MINDSET, CAROL S. DWECK, OPVOEDKALENDER, EVA BRONSVELD

**'Een glimlach is ook een compliment'**

uitdagingen vaak,' zegt ook Eva Bronsveld. Ze geeft het voorbeeld van een tekening: een kind dat voor 'het prachtige konijn' dat hij tekende complimenten krijgt, associeert dat konijn met aandacht. 'Het zou heel goed kunnen dat hij alleen nog maar zulke konijnen gaat tekenen.'

Ik denk aan mijn dochter, die al na een paar krasen op papier standaard roept: 'Kijk eens mama, wat mooi!' Ik mompel dan iets van: 'Heel goed schat, wat is het?' Het antwoord is vaak leerzaam, de krassen blijken dan een huis voor te stellen, Dikkie Dik of papa. Vragen wat je kind heeft getekend, is ook wat Eva Bronsveld adviseert. 'Of beschrijf de kleuren. Op die manier richt je je op wat het kind doet, in plaats van op het eindresultaat. Sommige kinderen blijven vragen wat je van een knutselwerkje of een tekening vindt, ook als je al hebt aangegeven dat je het mooi vindt. Daarmee geeft het kind aan dat "mooi" eigenlijk niet voldoende is. Beschrijf dan wat je ziet gebeuren, neem de tijd om echt goed te kijken naar je kind. Dan kun je veel meer zeggen dan alleen goed of mooi. Je kunt ook met je houding, gezicht en uitstraling laten zien dat je enthousiast van iets wordt. Daar hoeven geen woorden aan te pas te komen.'

### Trots op jezelf

Ook bij nieuwe vaardigheden hoef je de doos met complimenten niet open te trekken. Het is genoeg om simpelweg vast te stellen dat je kind iets nieuws kan. Trekt je dochter zelf haar jas aan, dan kun je zeggen: 'Hé, heb je je jas zelf al dichtgemaakt? Vertel eens, hoe heb je dat precies gedaan?' Op die manier geef je je kind inzicht in zichzelf en laat je merken dat je haar ziet, stelt Eva Bronsveld, en dat is een basisbehoefte van ieder mens. Door het zo te benaderen, versterk je als ouder ook de intrinsieke motivatie, het verlangen van ieder kind om van alles uit te

## 'Ga eens naast je kind zitten en vertel hem wat je ziet'

proberen. Eva adviseert ouders om kleine kinderen meer hun gang te laten gaan. Een boterham smeren, aankleden, ze willen het vaak zelf doen. Laat ze het maar proberen. 'Een anderhalfjarige maakt er vaak een puinhoop van of is eindeloos bezig. Niet altijd handig, maar als je dit toelaat, kunnen ze het eerder zelf. Een beloningssysteem of extra complimenten zijn dan helemaal niet nodig.'

Maar wat als je peuter echt iets bijzonders doet, bijvoorbeeld voor het eerst een plas op het potje? Daar kun je toch wel een compliment voor geven? José Sagasser, pedagoog en schrijfster van De kleine koning(in) over de peuterpuberteit, adviseert ouders om kinderen te leren zichzelf een compliment te geven. 'Maak je een hele toestand van bijvoorbeeld een plasje in een potje, dan wordt het iets van jou als ouder en kan de motivatie van je kind juist afnemen. Laat de prestatie bij je kind. Zeg bijvoorbeeld: "Kijk, een plasje in het potje, wat zul jij trots zijn op jezelf!" Zo groeien kinderen op tot onafhankelijke personen met een realistisch zelfbeeld. Kinderen die vaak van anderen horen dat ze iets goed doen, hebben als volwassenen namelijk vaak veel bevestiging nodig. Ze hunkeren naar de goedkeuring van een ander. Als complimenten in feite geen positief effect hebben, waarom worden ouders dan toch gestimuleerd om ze te geven? José Sagasser vermoedt dat deze adviezen te maken hebben met de soms wat te negatieve manier waarop we kleine kinderen benaderen. 'Peuters zijn net

puppy's, ze willen graag de spannende wereld ontdekken. Ouders zijn, vaak onbewust, hun kinderen veel aan het waarschuwen of corrigeren.'

Dat is herkenbaar, ook ik heb het idee dat ik de hele dag tegen mijn peuter roep dat ze iets niet mag doen. Als ze na een uur ontdekken en uitproberen eindelijk even een puzzel zit te maken, plof ik uitgeput op de bank. 'Veel ouders denken dan: hè hè, even tijd voor mezelf,' zegt José Sagasser. 'Terwijl ik zou adviseren om juist dan even naast je kind te gaan zitten en te zeggen wat je ziet. Zo kun je positieve aandacht geven zonder ze de hemel in te prijzen.'

### Andere modus

Wat ouders ook wel eens vergeten: kinderen doen gewoon wat de meeste aandacht oplevert. En negatieve aandacht is voor hen ook aandacht. Sagasser: 'Stout doen is vaak een reactie op een gebrek aan aandacht. Bijvoorbeeld omdat er andere dingen spelen in een gezin. Dat kan een verhuizing zijn, of een sterfgeval, de komst van een broertje of zusje, een scheiding...' José adviseert ouders die merken dat ze veel negatief reageren op hun kinderen, tijdelijk bewust juist wél complimenten te geven. 'Dat brengt je dan weer even in een heel andere modus.'

Belangrijk is dan dat je complimenten oprecht zijn. 'Kinderen reageren sterk op non-verbaal gedrag. Ben je vermoeid en geïrriteerd en geef je je kind een niet-gemeend compliment, dan hebben ze dat meteen door. Dat kan extreem verwarrend zijn. Wees eerlijk tegen jezelf, onderzoek wat nu precies bij jou speelt, neem afstand en rust uit.'

'Ik heb lekker geslaapt,' zegt mijn dochter elke ochtend als ze bij mij in bed kruipt. En of het nou 6 of 7 uur is, ik antwoord tegenwoordig: 'Ik zie het, schat. Vertel eens, heb je nog gedroomd?' ♦



**Unconditional parenting,** Alfie Kohn (alleen in het Engels te krijgen)

**How2talk2kids, effectief communiceren met kinderen,** Adele Faber en Elaine Mazlish

**Opgroeien in vertrouwen,** Justine Mol Luisteren naar kinderen, Thomas Gordon

**De kleine koning (in),** José Sagasser [evabronsveld.nl/opvoedingsvragen.nl](http://evabronsveld.nl/opvoedingsvragen.nl)



**Compliment-effect** In dit filmpje legt Carol Dweck uit wat complimenten doen met kinderen: [hetkindhuis.nl/mindset](http://hetkindhuis.nl/mindset).